

Arealregnskap og naturregnskap

Gro Sandkjær Hanssen
NIBR, OsloMet

Klimasnukonferansen, Ålesund 15.11 2023

Klimautvalget 2050

Klimautvalget 2050 Mandat Innspill ▼ Medlemmer Sekretariat Aktuelt Kontakt

Medlemmer

Ekspertutvalget ledes av siviløkonom Martin Skancke. Han har tidligere ledet en ekspertgruppe om klimarisiko i Statens pensjonsfond utland og Klimarisikoutvalget. Med seg i 2050-utvalget får han 13 andre eksperter.

Martin Skancke

Siviløkonomi

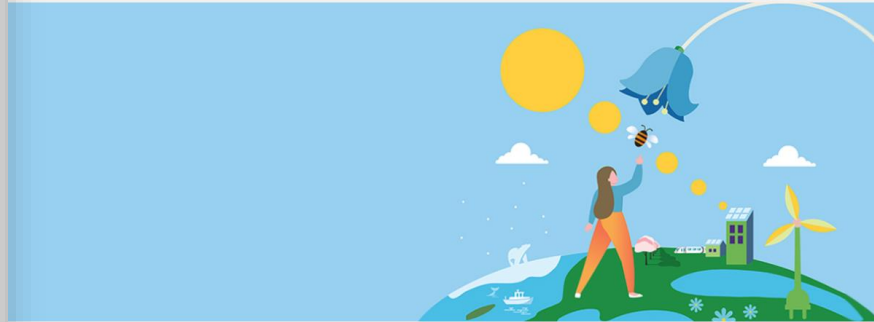
Martin Skancke (født 1966) er selvstendig næringsdrivende og daglig leder i Skancke Consulting. Han er rådgiver innen kapitalforvaltning og forvaltning av naturressurser, blant annet for statlige investeringsfond og myndigheter i flere land. Skancke har bred samfunnsøkonomisk erfaring og har tidligere vært ekspedisjonssjef i Innenriksavdelingen ved SMK og i Avdeling for formuesforvaltning i Finansdepartementet. Han har blant annet ledet ekspertgruppen for vurdering av klimarisiko i Statens pensjonsfond utland i 2021 og Klimarisikoutvalget som leverte sin rapport i 2018. Skancke er styreleder i PRI (Principles for Responsible Investment) og styremedlem i Storebrand ASA, Storebrand Livsforsikring AS, Norsk klimastiftelse og Norfund.

Klimautvalget 2050

Klimautvalget 2050 Mandat Delrapport Medlemmer Sekretariat Aktuelt Kontakt

NB

Klimautvalget 2050

Klimautvalget 2050 skal utrede hvilke vegvalg Norge står overfor for å nå målet om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. Utvalget skal levere en NOU-rapport (Norges offentlige utredninger) innen 1. november 2023. Her kan du følge med på utvalgets arbeid.

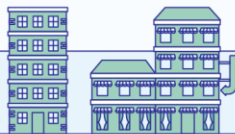

Hovedbudskap

- Alle ressurser vi trenger for å omstille samfunnet til 2050 er knappe
 - *Areal*
 - *Energi*
 - *Kompetanse*
 - *Naturressurser/materialer*
- Klimaomstillingen må basere seg på UFF-prinsippet

For eksempel:

Unngå unødvendige utbygginger
Bruk eksisterende bygninger og infrastruktur
Unngå utbygging og bruk som forstyrrer naturlige karbonlagre til havs

Unngå

For eksempel:

Konsentrer arealbruken blant annet gjennom samlokalisering av funksjoner og tjenester
Flytt utbygging langs kysten til mindre karbonrike arealer

Flytt

For eksempel:

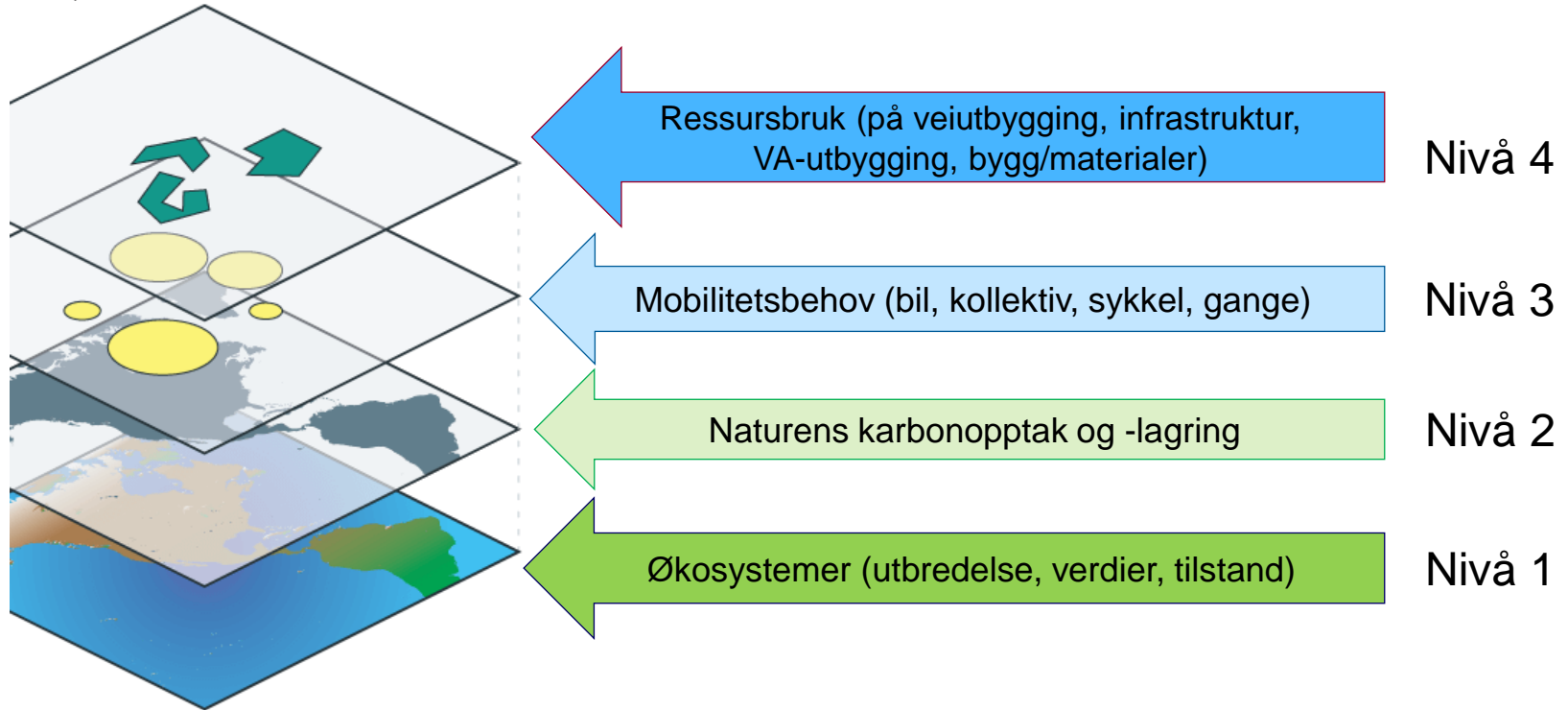
Bygg med skånsomme metoder og ta vare på økosystemer
Restaurer forringete arealer for å veie opp for utbygging
Bygg mindre når det først bygges

Forbedre

Arealbruk og arealplanlegging påvirker klimaet

Dagens arealutvikling er ikke bærekraftig – og kommunene planlegger for storstilt nedbygging av natur

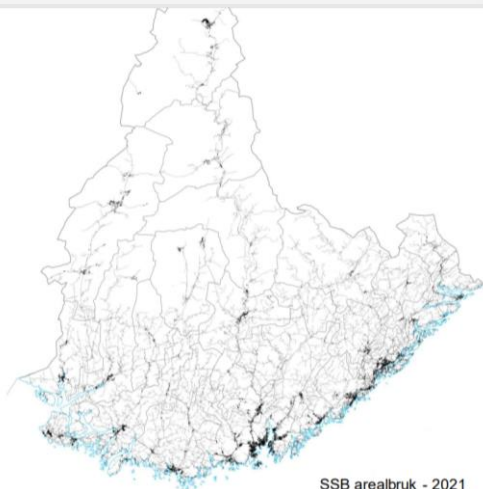
arealforbruk i Agder

- Fra siste istid og fram til i dag har vi tatt i bruk *

~370 km²

(1,2 daa per innbygger i 2022)

(*175 km² er i LNF...)

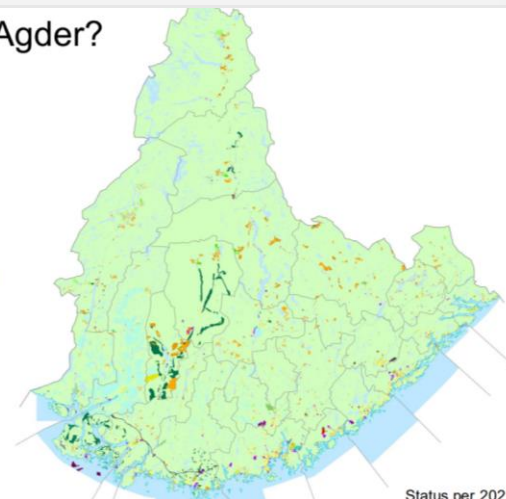
planlagt arealforbruk i Agder?

- I kommuneplanene ligger det inne ytterligere

~440 km²

(14 daa til hver nye innbygger fram mot 2050)

* Utbyggingsformål som ikke er tatt i bruk ihht SSB arealbruk, men LNF er holdt utenfor

Samlet planlagt utbyggingsareal = vil gi enorme naturtap

- Arealreservene tilsvarer 38% av eksisterende bebygd areal
- Det meste er satt av til fritidsbebyggelse
- 1 364 km² skog
- 164 km² myr
- 354 km² i leveområder for villreinen
- 37 km² i områder som er viktige for å bevare store bestander av ville fuglearter
- jordbruksareal 139,5 km² (139 500 dekar dyrket mark).

2310

NINA Rapport

Planlagt utbyggingsareal i Norge

Identifisering av mulig framtidig utbyggingsareal i kommunale arealplaner etter plan- og bygningsloven

Trond Simensen, Willeke A'Campo, Andreas Atakan, Jan Eirik Heggdal, Linda Aune-Lundberg, Andreas Vagnildhaug, Øystein Kristensen og Gunnar Ogwyn Lindaas

Balancing food provision from oceans and coasts with nature protection

Meeting climate goals while maintaining nature and nature's contributions to people

Resourcing growing cities while maintaining the nature that underpins them

Feeding humanity without degrading nature on land

Conserving and restoring nature while contributing positively to human well-being

Maintaining freshwater for nature and humanity

Vi må i årene fremover ha «gjennomgripende samfunnsendringer»

- Stiller nye krav til kommunen som samfunnsutvikler!

- Stiller nye krav til hvilke kunnskaps-systemer vi har.

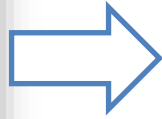
Science and Policy
for People and Nature

Et naturregnskap vil være et nyttig verktøy både for nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Et naturregnskap består både av kart og av regnskapstabeller, og omfatter både arealregnskap, den økologiske tilstanden på arealene, og naturgodene de leverer. Naturregnskapet må bygge på FNs standard for naturregnskap. Dette er heldekkende og inkluderer bebygde områder, infrastruktur, naturområder, jordbruksområder og hav. Naturregnskap på kommunalt nivå vil bidra til helhetlig arealplanlegging og oversikt over omdisponerte arealer der både natur, klima og andre samfunns mål hensyntas. Naturregnskap kan identifisere restaureringsarealer, arealer for økologisk kompensasjon (arealbanker), viktige arealer for naturmangfold, arealer spesielt viktige for karbonbinding og naturbaserte løsninger. Naturregnskap som gjentas over tid, vil vise samlet effekt av all arealforvaltning.

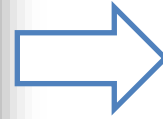
Hvordan kan arealregnskap og naturregnskap bidra til en politisk styrt omstilling til mer bærekraftig arealforvaltning?

Kunnskapsverktøy/
systemer:
Arealregnskap og
naturregnskap

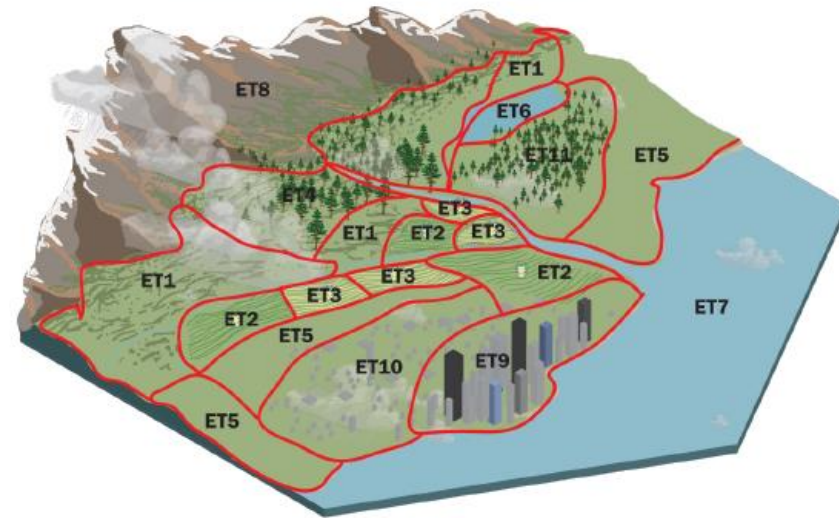

Aktivt bruk av plan- og
(strategiske)
styringsverktøy

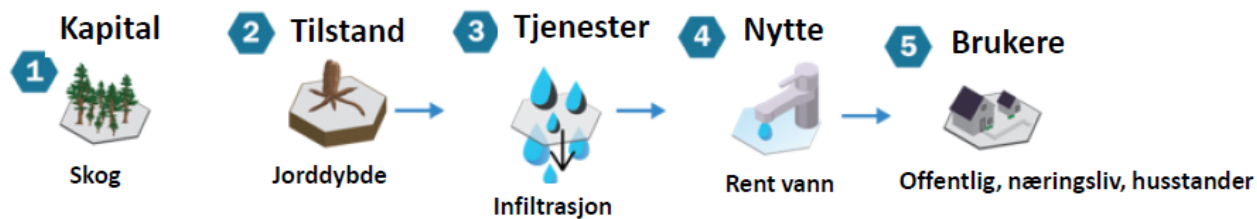
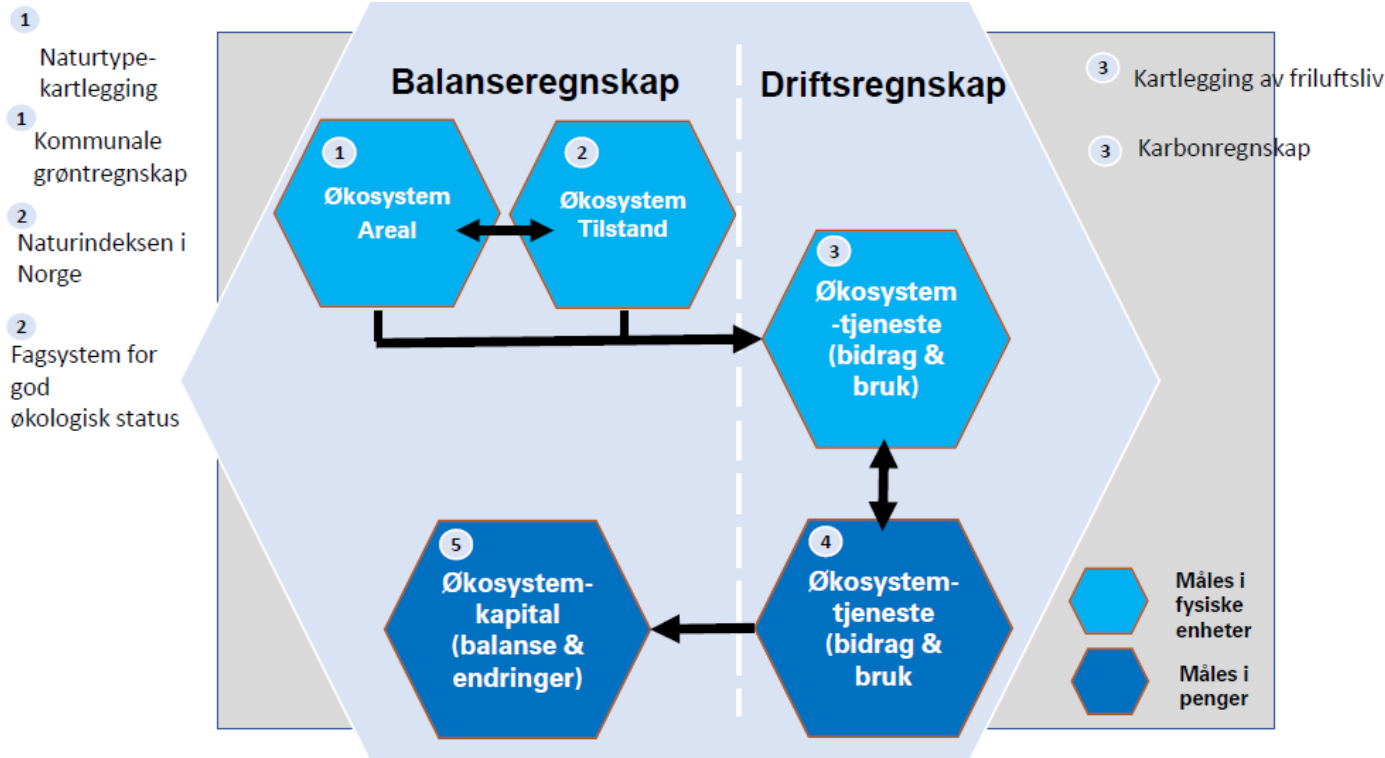

Bedre fag-politiske
prosesser

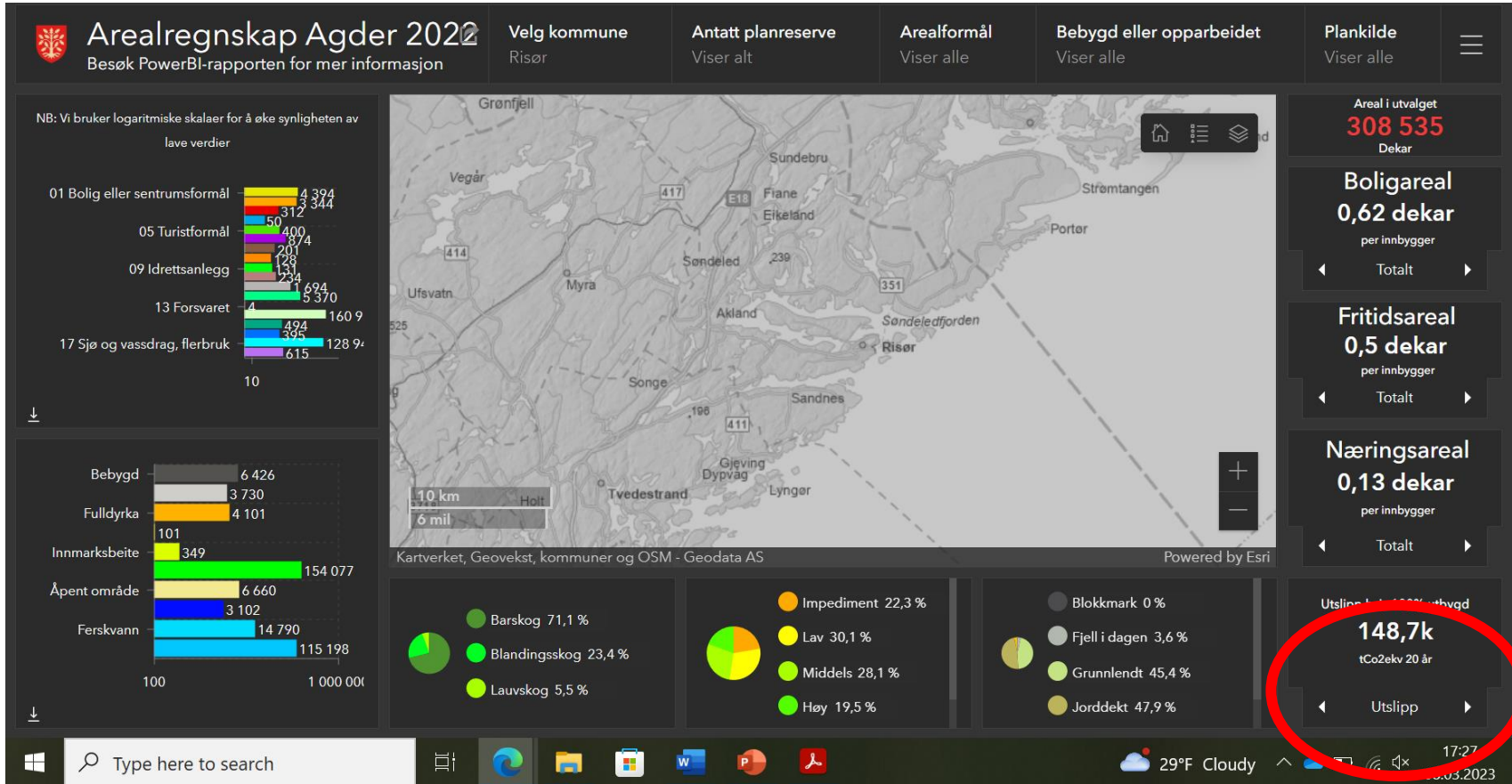
Kunnskapsverktøy/systemer: arealregnskap og naturregnskap

Gir oss bedre beslutningsgrunnlag, og kan øke tilliten til kommunale arealbeslutninger

Agdermetoden

Plan- og strategiske styringsverktøy

- Arealregnskap og naturregnskap kan bidra til å styrke lokalpolitikeres styringsevne gjennom planverktøy
- For eksempel mer forutsigbar siling av arealinnspill, og for planvask

Arealstrategier

1. Nordre Follo styrer boligbyggingen mot fortetting i prioriterte utbyggingsområder. Hovedtyngden av veksten skjer i Ski, på Kolbotn og i gangavstand fra jernbane og områder med høyfrekvente buss-ruter.
2. Veksten skjer innenfra og ut, med høyest arealutnyttelse nær jernbanestasjoner i Ski og på Kolbotn. De små tettstedene i kommunen skal ha en vedlikeholdsfortetting, slik at de kan videreutvikles som bærekraftige lokalsamfunn.

Område: Sandvika	
Adresse:	Mangler / eiendommen har ikke adresse
Forslagsstiller:	Salutaris eiendom AS for Per Guldborg og Hans Guldborg
Ønsket endring:	Fra formål: Grønnstruktur Til formål: Næring

Gjeldende Langsiktig Arealstrategisk kart:

Relevante Arealstrategier:

- Prioritere, transformere og gjenbruke nedbygde arealer fremfor å ta i bruk ubebygde areal
- Ta vare på og styrke Bærums særpreg med grønne landskaper og småhus utenfor sentrumsområder og knutepunkt
- Ivareta og styrke etablerte næringsarealer. Gi forutsigbare rammer for næringsutvikling i knutepunkt, i næringsparker og sikre

god adkomst til hovedveinettet E18 og E16. Arbeidsplass og besøksintensiv virksomhet skal lokaliseres til kollektivknutepunkter.

- Sikre, styrke og reetablere naturområder og verdier, vann og marint biologisk mangfold, jordvern, bærekraftige økosystemer og blågrønne strukturer

Vurdering

- Utenfor grensen til vekstområdet Sandvika
- Nedbygging av naturområde i bratt terreng med verdifull edelløvskog, og verdifullt landskap (fjernvirkning)
- Området er utsatt for ansamling av vann/ å anse som fordrøyningsområde for overvann
- Området ligger utenfor etablerte næringsområder, uten etablert kobling til veinett. Ved nyetablering av næring ønskes primært etablering i vekstområder (arbeidsplassintensive virksomheter) og for øvrig utvikling av eksisterende næringsområder

Nordre Follo

Samlet arealregnskap

Nordre Follo – endringer som følge av planlagte boligområder

		Avslutningsbalanse daa								Areal 2018 daa
		Bebyggd	Jordbruk	Skog	Busk-vegetasjon	Grasdekke	Bart fjell	Vann	Våtmark	
Økosystem hovedtyper										
Inngående balanse daa	Bebyggd	3664	0	0	0	0	0	0	0	3664
	Jordbruk	130	40640	0	0	0	0	0	0	40770
	Skog	483	0	129289	0	0	0	0	0	129773
	Busk-vegetasjon	0	0	0	11	0	0	0	0	11
	Grasdekke	51	0	0	0	19712	0	0	0	19762
	Bart fjell	6	0	0	0	0	674	0	0	680
	Vann	0	0	0	0	0	0	14830	0	14830
	Våtmark	1	0	0	0	0	0	0	1322	1323
Areal 2028		4335	40640	129289	11	19712	674	14830	1322	210820

REGIONAL PLAN m/
Retningslinjer
Planbestemmelser

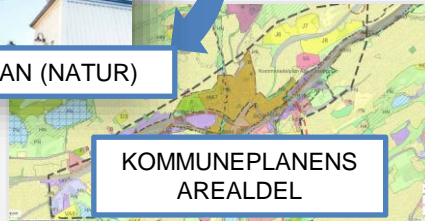
AREALREGNSKAP:
BEBYGD+ NATUR+
ØKOSYSTEMTJENESTER

KOMMUNEPLANENS
SAMFUNNSDEL m/
arealstrategi

AREALREGNSKAP:
BEBYGD+ NATUR+
ØKOSYSTEMTJENESTER

TEMAPLAN (NATUR)

KOMMUNEPLANENS
AREALDEL

AREALREGNSKAP:
BEBYGD+ NATUR+
ØKOSYSTEMTJENESTER

Områderegulering

AREALREGNSKAP:
BEBYGD+ NATUR+ØKOSYSTEMTJENESTER

Detaljregulering

AREALREGNSKAP:
BEBYGD+ NATUR+ØKOSYSTEMTJENESTER

NORDRE FOLLO – NY KOMMUNEPLAN (KPA)

REGIONAL PLAN m/
Retningslinjer
Planbestemmelser

AREALREGNSKAP:
BEBYGD+ NATUR+
ØKOSYSTEMTJENESTER

KOMMUNEPLANENS
SAMFUNNSDEL m/
arealstrategi

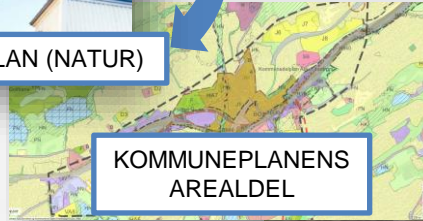
AREALREGNSKAP:
BEBYGD+ NATUR+
ØKOSYSTEMTJENESTER

TEMAPLAN (NATUR)

AREALREGNSKAP:
BEBYGD+
NATUR+ØKOSYSTEMTJENESTER

KOMMUNEPLANENS
AREALDEL

AREALREGNSKAP:
BEBYGD+ NATUR+ØKOSYSTEMTJENESTER

Områderegulering

AREALREGNSKAP:
BEBYGD+ NATUR+ØKOSYSTEMTJENESTER

Detaljregulering

AREALDEL: AREALNØYTRALITET SOM MÅL

- Lagt inn som juridisk bindende bestemmelse i KPA
- Kartlegging av (grått) areal som kan restaureres

AREAL/NATURREGNSKAP SOM VERKTØY:

- Gir grunnlag for kriterier for å avvise nye arealinns spill + planvask: ta ut «gule områder» i KPA

ØKOLOGISK KOMPENSASJON

- Juridisk bindende bestemmelse i KPA
- Om nedbygging ikke kan unngås kompenseres den med restaurering (eller kostnadene ved restaurering)
- Ikke lenger gratis å bygge ned natur og dyrket mark

RESTAURERING AV NATUR

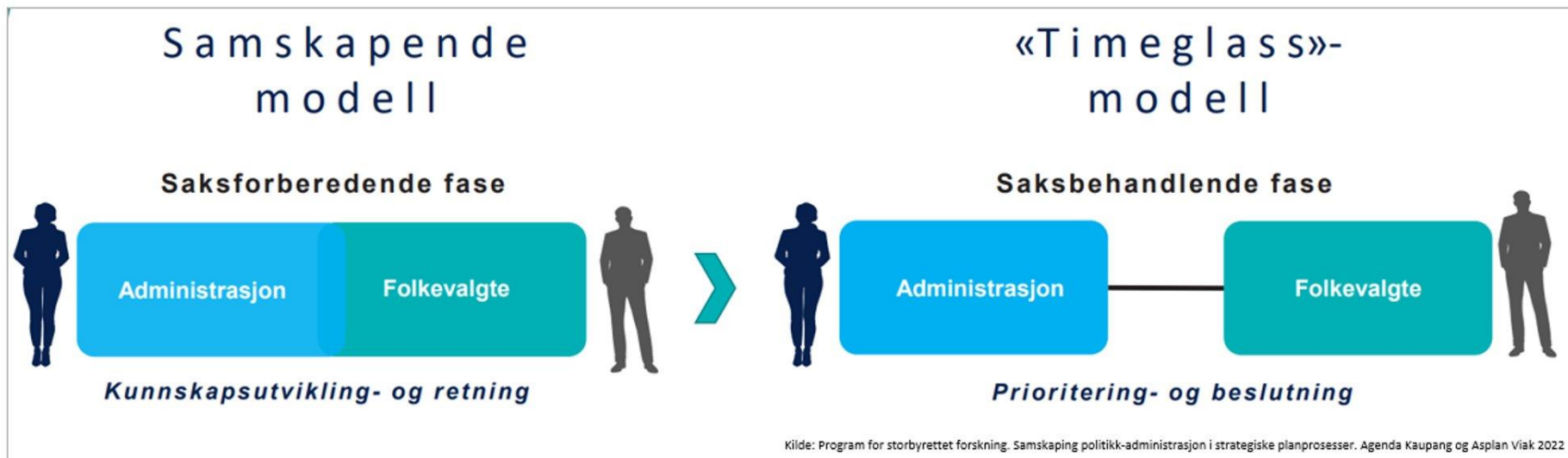
i byutviklingsprosjekter

Bedre fag-politiske prosesser

- Fagmiljøene i kommunen har et *oversetteransvar*
 - Begrepsbruk
 - Vise sammenhenger
 - Visualisering, systemer
- Arealregnskap og naturregnskap kan bidra i oversettelsesarbeidet
- Det er et *administrativt ledelsesansvar* å sikre gode prosesser mellom fagkompetanse og politikk.
 - Politiske verksteder
 - Kommuneplanprosess som felles læringsreise

Bedre fag-politiske prosesser: Bygger politisk ryggrad

Takk for oppmerksomheten!

groha@oslomet.no

